

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

TILSYNSRAPPORT

Del A:

Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Del B:

Forvaltningskompetanse

Gjesdal kommune – Gjesdal ungdomsskole

Dato: 21.06.16

1. Innledning.....	4
2. Om tilsynet med Gjesdal kommune – Gjesdal ungdomsskole.....	4
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler	4
2.2 Tema for tilsynet.....	4
2.2.1 Del A.....	5
2.2.2 Del B.....	5
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	6
2.4 Egenvurdering	6
2.5 Gangen i tilsynet.....	6
A Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen.....	7
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	7
3.1 Rettslige krav	7
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	8
3.3 Fylkesmannens vurderinger.....	8
3.4 Fylkesmannens konklusjon.....	10
4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte.....	11
4.1 Rettslige krav	11
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	12
4.3 Fylkesmannens vurderinger.....	12
4.4 Fylkesmannens konklusjon.....	14
5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	15
5.1 Rettslige krav	15
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	16
5.3 Fylkesmannens vurderinger.....	16
5.4 Fylkesmannens konklusjon.....	17
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring.....	17
6.1 Rettslige krav	17
6.2 Fylkesmannens undersøkelser	17
6.3 Fylkesmannens vurderinger.....	17
6.4 Fylkesmannens konklusjon.....	18
B Forvaltningskompetanse – avgjørelser om særskilt tilrettelegging	19
7. Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak.....	19

7.1 Rettslige krav	19
7.2 Fylkesmannens undersøkelser	20
7.3 Fylkesmannens vurderinger.....	20
7.4 Fylkesmannens konklusjon.....	21
8. Enkeltvedtak om spesialundervisning	21
8.1 Rettslige krav	21
8.2 Fylkesmannens undersøkelser	22
8.3 Fylkesmannens vurderinger.....	22
8.4 Fylkesmannens konklusjon.....	24
9. Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring	24
9.1 Rettslige krav	24
9.2 Fylkesmannens undersøkelser	25
9.3 Fylkesmannens vurderinger.....	25
9.4 Fylkesmannens konklusjon.....	26
10. Frist for retting av lovbrudd	26
Oversikt over innsendt dokumentasjon:	30

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 20.01.16 tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering ved Gjesdal ungdomsskole i Gjesdal kommune.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterie¹ knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne foreløpige tilsynsrapporten.

Tilsynet har avdekket lovbrudd. Den foreløpige tilsynsrapporten ga forhåndsvarsel om at Fylkesmannen kan vedta å pålegge kommunen retting av lovbruddet, jf. forvaltningsloven § 16. I denne endelige tilsynsrapporten får Gjesdal kommune rimelig frist til å rette lovbruddet før vi eventuelt vedtar pålegg om retting.

Gjesdal kommune hadde rett til å kommentere den foreløpige tilsynsrapporten jf. forvaltningsloven § 16. Fristen for tilbakemelding var 20.06.16. Gjesdal kommune hadde ingen merknader utover at det ble sendt inn ny mal for enkeltvedtak om spesialundervisning.

2. Om tilsynet med Gjesdal kommune – Gjesdal ungdomsskole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighestilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som lovbrudd, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Ved Gjesdal ungdomsskole har Fylkesmannen valgt å gjennomføre det felles nasjonale tilsynet knyttet til skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen (A), og skolen forvaltningskompetanse – avgjørelser om særskilt tilrettelegging (B)

¹ http://www.udir.no/Regelverk/Tilsyn/_Tilsyn/Rettleiingsmaterieall-for-felles-nasjonalt-tilsyn-2014-2017/

2.2.1 Del A

Denne delen av tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Undervisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.2.2 Del B

Denne delen er knyttet til skolens forvaltningskompetanse i avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæringen. Særskilt tilrettelegging for elever innebærer avvik fra ordinært opplæringstilbud, og krever enkeltvedtak etter loven.

Hovedpunkter i tilsynet vil være

- generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak
- enkeltvedtak om spesialundervisning
- enkeltvedtak om særskilt språkopplæring

Det overordnede formålet med det nasjonale tilsynet er å bidra til at elever får et godt utbytte av opplæringen. For å sikre at dette gjelder for alle elever, er elever med behov for særskilt tilrettelegging gitt egne rettigheter i opplæringsloven.

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at skolen

- ivaretar elevens rettssikkerhet gjennom å involvere elever og foreldre i vurderingene før skolen tar avgjørelser om avvik fra ordinært opplæringstilbud
- følger reglene for innhold i enkeltvedtak
- sørger for å vurdere og kartlegge elevens behov på en faglig forsvarlig måte
- fattar vedtak som gir gode føringer for å tilrettelegge innholdet i opplæringen

Manglende forvaltningskompetanse i avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæringen kan medføre at elevene ikke får ivaretatt sine rettigheter. Det kan også medføre at avgjørelsene ikke gir gode faglige føringer for innholdet i opplæringen. Elevene står da i fare for å få en opplæring som ikke gir et forsvarlig utbytte.

Det er bare utvalgte deler av saksbehandlingsreglene for enkeltvedtak som kontrolleres i tilsynet. Opplæringsloven og forskrift til loven har også krav som gjelder spesialundervisning og særskilt språkopplæring som ikke er inkludert i dette tilsynet.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Gjesdal kommune ble åpnet gjennom brev datert 20.01.16. Kommunen er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju.

2.4 Egenvurdering

Dokumentasjonen skolen har sendt inn er hovedsakelig valgt ut for å underbygge svarene rektor og lærere har gitt i egenvurderingene. Formålet med egenvurdering er blant annet å sette i gang endringsprosesser på skolen og hos skoleeier på de områdene egenvurderingen konkluderer med manglende regelverketterlevelse. Egenvurderingen er slik også ment å ha en kompetansehevende funksjon.

Når egenvurderingsskjema etter dette blir omtalt i den foreløpige tilsynsrapporten, bruker Fylkesmannen kortformen EVS.

Innholdet i EVS er knyttet opp til temaet for tilsynet. Rektor og lærerne har svart «ja» eller «nei» på spørsmålene som blir stilt i EVS. Svarene måtte underbygges med skriftlig dokumentasjon. Dokumentene det ble vist til i EVS, og annen dokumentasjon Fylkesmannen bad om, utgjør dokumentasjonen Fylkesmannen har vurdert i tilsynet.

2.5 Gangen i tilsynet

20.01.16: Varsel om tilsyn

09.02.16: Veiledningsmøte på Gjesdal ungdomsskole

18.03.16: Frist for innsending av dokumentasjon

19.04.16: Intervjuer på Gjesdal ungdomsskole

30.05.16: Foreløpig tilsynsrapport og varsel om pålegg

31.05.16: Sluttmøte

20.06.16: Frist for å gi merknader til foreløpig tilsynsrapport og varsel om pålegg

21.06.16: Endelig tilsynsrapport

25.11.16: Frist for retting av lovbrudd

A Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer en prestasjon. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Kravet til at dette skal være kjent, innebærer noe mer enn at informasjonen er tilgjengelig for elevene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget/på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. Opplæringsloven § 5-5 hjemler at en elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal da fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). I slike tilfeller må skolen sikre at elevens opplæring dekker de individuelle målene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/kommunen gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP. IOP kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng / arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Rektor og tre lærere har fylt ut egenvurderinger (EVS) i Reflex der de grunngir hvorfor de mener at de oppfyller, eventuelt ikke oppfyller, kravene til opplæring og elevvurdering gjennom innsendt dokumentasjon. Egenvurderingene, sammen med plandokument, rutiner og intervju, danner grunnlaget for Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner. Skolen har også lagt fram sakkyndige vurderinger, vedtak om spesialundervisning og individuelle opplæringsplaner for fire elever. Det foreligger også tre vedtak om særskilt språkopplæring.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal med utgangspunkt i de rettslige kravene vurdere om rektor sikrer at innholdet i opplæringen er knyttet til kompetansemål i faget, og om rektor sikrer at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Av EVS går det fram at det er satt av tid til fagmøter for lærerne. Det går også fram av EVS og intervju at skolens ledelse har gitt føringer om at når lærerne skal utarbeide halvårs- og periodeplaner, skal planene knyttes til kompetansemålene i de ulike fagene. De ulike planene blir lagret på skolens fellesområde, og de er tilgjengelige både for lærerne og skolens ledelse. Rektor har lagt fram *Fagrapport* for tilsynet. Denne fagrapporten tar utgangspunkt i kompetansemålene i gjeldende læreplan for det aktuelle faget. Fylkesmannen ser imidlertid at periodeplanene i det samme faget tar utgangspunkt i kompetansemål fra læreplanen som var gjeldende fram til sommeren 2013, og er således ikke gyldige. Fylkesmannens vurdering er at rektor ikke sikrer at innholdet i opplæringen er knyttet til kompetansemål i faget.

Gjesdal ungdomsskole har som nevnt over lagt fram *Fagrapport* for tilsynet. Av EVS og intervju går det fram at skolen ser på *Fagrapport* som et dokument som viser at kompetansemålene på hovedtrinnet blir dekket. Fylkesmannen vil peke på at *Fagrapport* kan være egnet til å synliggjøre at kompetansemålene er dekket i et fag ved slutten av opplæringsperioden på hovedtrinnet, men at dokumentet ikke er med på å synliggjøre at alle kompetansemålene i et fag er planlagt dekket i begynnelsen av opplæringsperioden (8.-10.trinn). I tillegg registrerer Fylkesmannen at flere kompetansemål fra læreplanen i kroppsøving er utelatt fra *Kroppsøving GUS/Målkriterier for vurdering*. Fylkesmannens vurdering er at rektor ikke sikrer at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet. Dette gjelder også for elever med IOP som følger kompetansemålene etter læreplanverket.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP. Av EVS og intervju går det fram at det midtveis i opplæringsåret blir utarbeidet et *ressursnotat* (som erstatning for det tidligere kravet om halvårsrapport) for elevene som har IOP. Ved slutten av skoleåret blir det gjort en årsvurdering der en ser på om de ulike målene i IOP er nådd, og malen for IOP inneholder en egen kolonne som skal nyttes i denne sammenhengen. Av intervju går det fram at mål som ikke blir nådd, blir videreført neste skoleår. Fylkesmannens vurdering er at rektor sikrer at opplæringen dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Intervju viser at elevene gjøres kjent med mål for opplæringen. Dette kravet innebærer at målene er klart relatert til kompetansemål i gjeldende læreplan. At elever i et fag gjøres kjent med mål som ikke er gjeldende, gjør at det rettslige kravet ikke kan sies å være oppfylt. Dette vil også medføre at elevene faktisk får opplæring, blir prøvd i og vurdert etter noe annet enn det læreplanen spør etter av kompetanse.

Av dokumentasjonen som er lagt fram for tilsynet går det fram at elevene, i noen av fagene, blir gjort kjent med kompetansemål gjennom periodeplaner. Intervjuene viser at elevene i noen grad vet hva faglærer legger vekt på i vurderingen, og på den måten viser hva som er vurderingsgrunnlaget. Dette kravet innebærer likevel at det faglærer legger vekt på, skal være basert på kjente vurderingskriterier som kan utledes av kompetansemålene. Når det ikke alltid er mulig å finne igjen kompetansemålene bak målene for en opplæringsperiode, vil vurderingskriteriene heller ikke alltid være knyttet til mål fra læreplanverket. Med bakgrunn i det som er nevnt her, og med utgangspunkt i at det er kompetansemålene i læreplanverket elevene har rett til å kjenne til, er det Fylkesmannens vurdering at rektor ikke fullt ut sikrer

elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen, hva som blir vektlagt i vurderingen av elevens kompetanse, og hva som er grunnlaget for vurderingen.

Som tidligere nevnt har Gjesdal ungdomsskole lagt fram fire individuelle opplæringsplaner for tilsynet. Intervju og EVS bekrefter at det alltid blir utarbeidet IOP når en elev har fått vedtak om spesialundervisning.

Av de rettslige kravene går det fram at innholdet i IOP skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder opplæringen som blir gitt. I de fire individuelle opplæringsplanene blir det tatt utgangspunkt i noen fag (matematikk, norsk og engelsk). De resterende fagene går under samlebetegnelsen *Muntlige og praktiske fag*. I enkeltvedtakene tar skolen ikke stilling til hvilke fag elevene skal ha spesialundervisning i. Det er Fylkesmannens inntrykk at det konkrete undervisningsopplegget blir ivarettatt gjennom den individuelle opplæringsplanen, mens enkeltvedtakets funksjon i hovedsak er å tildele et timetall til pedagog og assistent. Fylkesmannens vurdering er derfor at det ikke er samsvar mellom innhold i enkeltvedtak og innhold i individuelle opplæringsplaner.

De fire individuelle opplæringsplanene viser til opplæring som avviker fra kompetansemålene etter 10. trinn. Disse avvikene kommer ikke fram av de tilhørende enkeltvedtakene.

Det er også et rettslig krav at skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at individuell opplæringsplan er samordnet med planene for den ordinære opplæringen i klassen. Av mal for IOP går det fram at *planens innhold og funksjon... skal så langt som mulig samordnes med klassens planer for å oppnå en størst mulig grad av inkludering sosialt og faglig*. Videre blir det i *Rutiner for arbeid med spesiell tilrettelegging ved GUS* beskrevet at *kontaktlærer sitt ansvar i henhold til rutinene* blant annet er å *være i tett dialog med spes.ped.lærer/faglærer/MT/MA, slik at spesialundervisningen er samordnet med klassens plan og den ordinære opplæringen*. Intervjuene viser imidlertid at dette ikke er en innarbeidet framgangsmåte på skolen.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Rektor sikrer

- ikke at innholdet i opplæringen er knyttet til kompetansemål i faget
- ikke at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet
- at opplæringen dekker individuelle opplæringsmål i individuell opplæringsplan
- ikke fullt ut elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen, hva som blir vektlagt i vurderingen av elevens kompetanse, og hva som er grunnlaget for vurderingen
- ikke at det er samsvar mellom innhold i enkeltvedtak og innhold i individuelle opplæringsplaner

Gjesdal ungdomsskole

- utarbeider individuell opplæringsplan når en elev har fått vedtak om spesialundervisning
- utarbeider egne mål for opplæringen der denne avviker fra kompetansemålene i læreplanverket

- sikrer ikke at avvik fra kompetansemål i læreplanverket kommer tydelig fram i enkeltvedtak
- har ikke en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at individuell opplæringsplan er samordnet med planene for den ordinære opplæringen i klassen

4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettledning til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av underveisvurderingen.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av undervisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen og gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Det er ikke satt krav til hvilken form vurderingen skal ha. Vurderingen kan derfor både være skriftlig og muntlig. Fra og med 8. årstrinn og i videregående opplæring skal elevene få vurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet.

Fra 8. årstrinn og i videregående skole skal elevene i tillegg ha halvårsvurdering med karakter midt i opplæringsperioden, og på slutten av året dersom faget ikke blir avsluttet.

Skolen må gjennomføre halvårsvurdering uten karakter på riktig tidspunkt og ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærernes vurdering har et innhold i samsvar med forskriften.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Funnene, slik de beskrives i neste avsnitt, baserer seg på dokumentasjonen nevnt under avsnitt 3.2.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Dokumentasjon og intervju viser at elevene blir gjort kjent med mål for opplæringen. Som nevnt i drøftingen under kapittel 3.3 er det imidlertid synliggjort gjennom noen periodeplaner at målene opplæringen baserer seg på, er fra gammel læreplan. I kroppsøving er flere kompetansemål fra læreplanen utelatt. Av intervju går det fram at kompetansemål blir brutt ned til *bearbeidede læringsmål*, og at det er disse elevene i størst grad blir gjort kjent med. Dette gjelder også for elever med IOP. Fylkesmannens vurdering er at elevene ikke fullt ut får veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP som opplæringen er knyttet til.

Det er et rettslig krav at elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget. Av intervju går det fram at noen ganger får elevene utlevert vurderingskriterier på forhånd, f.eks ved muntlige presentasjoner. Andre ganger får elevene utlevert vurderingskriterier sammen med oppgaven, og vurderingskriteriene blir gjennomgått med elevene. I de tilfellene det er lagt fram vurderingskriterier for tilsynet, er det ikke alltid synliggjort sammenheng med kompetansemålene i læreplanverket. Dette blir også bekreftet i intervju.

I kroppsøving er det gjennom *Kroppsøving GUS* synliggjort vurderingskriterier. Disse vurderingskriteriene har etter Fylkesmannens vurdering stort fokus på testing av elevene. Fylkesmannen viser her til at Utdanningsdirektoratet i Rundskriv 08-2012² presiserer at *Kompetansemålene er ikke formulert på en måte som angir at eleven skal vise styrke, løpe fort eller hoppe høyt. Omfattende bruk av resultater på tester som et grunnlag for å sette karakter i kroppsøving kan stride mot det målrelaterte vurderingsprinsippet i forskrift til opplæringsloven § 3-3. Det er forskriftsstridig å legge til grunn et normrelatert vurderingsprinsipp, for eksempel å bruke resultatene på tester som grunnlag for å sammenligne elever. Elevens kompetanse skal vurderes opp mot kompetansemålene, og den enkelte eleven skal ikke vurderes i forhold til andre elever.*

For faget kroppsøving går det fram av forskrift til opplæringsloven § 3-3 at *innsatsen skal vere ein del av grunnlaget for vurdering*. I *Kroppsøving GUS* går det fram at *måloppnåelsen og innsatsen i faget..... skal vektas 50% hver*. Fylkesmannen vil understreke at forskriften § 3-3 ikke inneholder slik vektning. Fylkesmannen vil derimot peke på at innsats i faget kroppsøving blant annet innebærer at eleven prøver å løse faglige utfordringer etter beste evne uten å gi opp, vise selvstendighet og utfordrer egen fysisk kapasitet, slik at elever kan ha mulighet til å oppnå en god karakter i faget til tross for lav kompetanse og med forutsetninger som gjør det vanskelig å ha høy måloppnåelse.

Fylkesmannens vurdering er at elevene ikke fullt ut får veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i fag.

Det går fram av de rettslige kravene at elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke kompetansen sin. Av EVS går det fram at Gjesdal ungdomsskole har arbeidet med *Vurdering for læring* i flere år, og at elevene får jevnlig tilbakemelding om hva de mestrer i de ulike fagene. Tilbakemeldingen blir gitt både skriftlig og muntlig. Det går videre fram av EVS at mange bruker modellen *Two stars and a wish* hvor lærerne trekker fram to ting eleven har gjort bra, og en ting eleven bør jobbe med videre. Fylkesmannen har tidligere påpekt at elevene ikke fullt ut får veiledning i hvilke kompetansemål i faget eller mål i IOP opplæringen er knyttet til. Dette får som konsekvens at elevene ikke fullt ut får relevant tilbakemelding på hva de mestrer i forhold til kompetansemålene i faget, og dermed heller ikke fullt ut veiledning i hva de må gjøre for å øke kompetansen sin i faget.

Elevene skal involveres i vurdering av eget læringsarbeid, og må derfor settes i stand til å gjøre det på en relevant måte. I vurdering av eget læringsarbeid skal elevene blant annet selv legge vekt på det lærerne vektlegger når de vurderer kompetansen sin. Som tidligere nevnt er det er lagt fram vurderingskriterier for tilsynet der det ikke alltid er synliggjort sammenheng

² <http://www.udir.no/Regelverk/Finn-regelverk-for-opplaring/Finn-regelverk-etter-tema/innhold-i-opplaringen/Udir82012-Informasjon-om-endringer-i-faget-kroppsøving-i-grunnskolen-og-videregaende-opplaring/4-Forskrift-til-opplæringsloven/42-Underveis--og-sluttvurdering-i-kroppsøving/Bruk-av-tester/>

med kompetansemålene i læreplanverket. Elevene vil dermed ikke være i stand til å vurdere eget læringsarbeid på en relevant måte, og dette blir også bekreftet i intervju.

Av forskrift til opplæringsloven § 3-13 går det fram at *halvårsvurderinga skal frå 8.årstrinnet gjennomførast midt i opplæringsperioden på kvart årstrinn, og ved slutten av opplæringsåret for fag som ikkje blir avslutta, jf. læreplanverket*. Dette gjelder både halvårsvurdering med og uten karakter. Av intervju går det fram at halvårsvurdering med karakter blir gitt i januar og juni. EVS viser at skolen gir halvårsvurdering uten karakter to ganger i året. Det går videre fram av intervju at halvårsvurderingen uten karakter blir gitt i forkant av utviklingssamtalene som blir gjennomført i oktober og mars. Det rettslige kravet innebærer at skolen må gjennomføre halvårsvurdering uten karakter på riktig tidspunkt, som er midt i opplæringsperioden og slutten av opplæringsåret. Fylkesmannens vurdering er at halvårsvurdering uten karakter gitt i forkant av utviklingssamtalene i oktober og mars ikke tilfredsstillende dette kravet.

Det er et krav at skolen skal ha innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevens kompetanse i faget, og at lærerne gir veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin. Av EVS går det fram at de fleste lærerne skriver halvårsvurderingene uten karakter etter malen *Two stars and a wish*. Det går videre fram av EVS at ledelsen har signalisert at lærerne skal skrive noe eleven får godt til og noe eleven kan jobbe med for å kunne få høyere måloppnåelse. I intervju spurte Fylkesmannen blant annet om hvordan en ny lærer ville få vite at han eller hun i halvårsvurderingen skal gi informasjon om elevens kompetanse i faget, og gi eleven veiledning om hvordan han eller hun kan øke kompetansen. Etter Fylkesmannens vurdering gikk det fram av intervjuene at formidling av denne informasjonen kunne framstå som noe tilfeldig. Fylkesmannens gjennomgang av innsendte skriftlige halvårsvurderinger uten karakter viser også at det er varierende grad av informasjon og veiledning til elevene. Fylkesmannens vurdering er at skolen ikke har en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevens kompetanse i faget, og at lærerne gir veiledning om hvordan elev kan øke kompetansen sin.

Elever som har IOP får i tillegg en årsrapport der elevens utvikling opp mot de ulike målene i IOP-ens emneplaner blir vurdert. Fylkesmannen vurderer at skolen har en innarbeidet framgangsmåte fordi årsrapporten er en del av IOP-malen, og fordi lærerne kjenner til og bruker den.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Lærerne

- veileder ikke elevene fullt ut i hvilke kompetansemål eller mål i IOP opplæringen er knyttet til
- veileder ikke elevene fullt ut i hva det legges vekt på i vurderingen i faget
- gir ikke elevene fullt ut relevant tilbakemelding på hva de mestrer i forhold til kompetansemålene i faget, og gir ikke fullt ut veiledning i hva de må gjøre for å øke kompetansen sin i faget
- sørger ikke for å involvere elevene i vurderingen av eget læringsarbeid

Gjesdal ungdomsskole

- gjennomfører ikke halvårsvurdering uten karakter midt i opplæringsperioden og ved slutten av opplæringsåret
- har ikke en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevens kompetanse i faget, og at lærerne gir veiledning om hvordan elev kan øke kompetansen sin
- har en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP

5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av underveisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet framgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Framgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for

det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en framgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Funnene, slik de beskrives i neste avsnitt, baserer seg på dokumentasjonen nevnt under avsnitt 3.2.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Av de rettslige kravene går det fram at lærerne, som en del av undervisvurderingen, skal vurdere om den enkelte elev har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Skolen må derfor ha en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte. I intervju kom det fram at dette blir tatt opp og diskutert i møter, eller ved at lærer tar elevsaker opp med spes.ped. koordinator eller miljøterapeut. Fylkesmannen har inntrykk av at det er fokus på dette arbeidet på Gjesdal ungdomsskole, men at det er individuelle forskjeller når det gjelder framgangsmåte. Av intervju går det fram at ikke alle har kjennskap til styringsdokumentene *Skoleeiers kvalitetssikringssystem* og *Sjekkliste hovedvekt på spes.ped.* Dette er dokumenter som ligger til grunn for vurdering av om elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fylkesmannens vurdering er at skolen ikke har en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Lærerne skal også vurdere arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø for elever som blir vurdert til ikke å ha tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Det går fram av intervju at det er individuelle forskjeller i hvordan disse vurderingene blir gjennomført på skolen. Løpende vurderinger blir gjennomført, men det er etter Fylkesmannens vurdering ikke en innarbeidet framgangsmåte som sikrer lik praksis på skolen. Av intervju går det fram at *Sjekkliste hovedvekt på spes.ped.*, som består av forslag til tiltak som bør gjennomføres av lærer før oppmelding til PPT via ressursteam/spes.ped.team, er ikke i stor nok grad kjent i personalet. *Sjekkliste hovedvekt på spes.ped* inneholder flere sentrale momenter, men når det gjelder testing/kartlegging inneholder den kun informasjon om SOL-testing. Nasjonale prøver og annen kartlegging er ikke nevnt i dokumentet. I intervju kom det fram at det blir gitt informasjon om resultater fra nasjonale prøver på trinnmøter, og at resultatene blir fulgt opp.

Det går fram av intervju og EVS at skolen setter i verk tiltak i de tilfeller det avdekkes at elevene ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. I noen tilfeller vil skolens utprøving av tiltak konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Lærerne har da plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning, og å melde fra til rektor når det er behov for det.

Intervjuene viser at lærerne vurderer om en elev trenger spesialundervisning, og behov for spesialundervisning blir meldt til rektor, i hovedsak ved at det tas opp i møter med spes.ped.koordinator/PPT. Fylkesmannens vurdering er at skolen har en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne vurderer behov for spesialundervisning, og melder fra om dette til rektor.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Gjesdal ungdomsskole

- har ikke en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen
- har ikke en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at det gjennomføres en vurdering av arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø for elever som blir vurdert til ikke å ha tilfredsstillende utbytte av opplæringen
- har en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere og melde behov for spesialundervisning

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet framgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnsopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Kommunen har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet framgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Funnene, slik de beskrives i neste avsnitt, baserer seg på dokumentasjonen nevnt under avsnitt 3.2.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

Det er et rettslig krav at skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. Av *Kommunal veileder – Elever fra språklige minoriteter* går det fram at når en ny elev starter, skal *elevens språk og faglige kunnskaper kartlegges så raskt som mulig*. Av intervju går det fram at skolen oppfordrer til å bruke Utdanningsdirektoratets kartleggingsverktøy i dette arbeidet. EVS viser at en også bruker et enklere

kartleggingsverktøy utarbeidet av Trondheim kommune i denne kartleggingen. Etter Fylkesmannens vurdering har skolen en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk.

Det er også et rettslig krav at for elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet framgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Fylkesmannen kan med bakgrunn i EVS og intervju ikke se at skolen har en slik innarbeidet framgangsmåte.

Elever ved Gjesdal ungdomsskole med vedtak om særskilt språkopplæring, skal også få kartlagt norskferdighetene sine underveis i opplæringen. Av EVS og intervju går det fram at elevene blir vurdert underveis, og at det skal være en kontinuerlig kartlegging. For Fylkesmannen er det likevel noe uklart hvordan denne kartleggingen underveis foregår, og den framstår derfor som noe tilfeldig.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Gjesdal ungdomsskole

- har en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk
- har ikke en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om elevene har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring
- kartlegger ikke elevenes norskferdigheter fullt ut underveis i opplæringen

B Forvaltningskompetanse – avgjørelser om særskilt tilrettelegging

7. Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak

7.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene som gjelder generelt for saksbehandling av enkeltvedtak. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven kravene er knyttet til.

Elever og foreldre skal varsles før det fattes enkeltvedtak om avvik fra ordinært opplæringstilbud.

Dersom foreldre eller elever ikke allerede har uttalt seg i saken, skal de varsles før skolen gjør et vedtak. De skal ha anledning til å uttale seg innen en nærmere angitt frist, jf. forvaltningsloven § 16. Skolen skal gi forhåndsvarslet skriftlig.

Varslet til foreldre gjelder for elever under 18 år. Når eleven er over 15 år, skal skolen varsle eleven selv om eleven er representert av foreldre. Skolen kan la være å varsle dersom eleven eller foreldre har

- søkt eller bedt om vedtaket
- hatt anledning til å gi sine synspunkter i saken
- fått kjennskap på annen måte til at skolen skal gjøre et vedtak og har hatt rimelig tid til å uttale seg

Forhåndsvarslet skal gjøre rede for hva saken gjelder, og gi opplysninger om hvilke bestemmelser vedtaket bygger på, og hvilke forhold rundt elevens skolesituasjon som er grunnlaget for vedtaket.

Forhåndsvarslet skal inneholde det som er nødvendig for at elever og foreldre kan ivareta sine interesser på en forsvarlig måte, jf. forvaltningsloven § 16. Varslet må derfor inneholde de faktiske forholdene: Hva det varslende vedtaket vil innebære for eleven, hvilke type avvik fra ordinær opplæring det dreier seg om og hvilke forhold som er grunnlaget for vedtaket.

Enkeltvedtaket skal inneholde begrunnelse for vedtaket med henvisning til hjemmelen, faktiske forhold som er lagt til grunn, og hvilke hensyn som er vektlagt.

Eleven eller foreldrene har rett til å klage på enkeltvedtaket. For å gi eleven eller foreldrene en reell mulighet til å argumentere for sitt syn, må vedtaket være skriftlig og begrunnet, jf. forvaltningsloven §§ 24 og 27. Begrunnelsen skal vise til de regler og faktiske forhold vedtaket bygger på, og hvilke hensyn skolen har lagt mest vekt på, jf. forvaltningsloven § 25. Skolen trenger ikke å begrunne vedtaket dersom vedtaket innvilger en søknad, og skolen ikke har grunn til å tro at elevene og foreldrene vil være misfornøyd med vedtaket.

Enkeltvedtaket skal inneholde informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og fremgangsmåte ved klage.

Det er et krav at brevet med enkeltvedtaket skal opplyse om de formelle forhold som gjelder dersom eleven eller foreldrene vil klage, jf. forvaltningsloven § 27. Nærmere regler for

saksbehandling ved klage går frem av forvaltningsloven § 27-32. Skolen må opplyse om at klagefristen er tre uker fra eleven eller foreldrene fikk vedtaket, at klagen skal sendes til skolen, og hvem som er klageinstans. Klageinstans ved de ulike aktuelle typer enkeltvedtak går frem av opplæringsloven § 15-2.

Enkeltvedtaket skal inneholde informasjon om retten til å se sakens dokumenter.

Foreldrene og elevene har rett til å gjøre seg kjent med dokumentene som inngår i saken, jf. forvaltningsloven § 27. Brevet om enkeltvedtaket skal informere om denne retten. I noen tilfeller har skolen grunn til å gjøre unntak fra innsynsretten. Nærmere om innsynsretten og unntak fra innsyn går frem av forvaltningsloven §§ 18 og 19.

7.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannen har vurdert dokumentasjon knyttet til fire elever med rett til spesialundervisning, samt dokumentasjon knyttet til tre elever med rett til særskilt språkopplæring. Dokumentasjonen danner sammen med EVS og intervju grunnlaget for Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner.

7.3 Fylkesmannens vurderinger

Som det går fram av de rettslige kravene ovenfor, skal elever og foreldre varsles før det blir fattet enkeltvedtak om avvik fra det ordinære opplæringstilbudet. For Gjesdal ungdomsskole gjelder dette varsling av enkeltvedtak om spesialundervisning etter § 5-1 i opplæringsloven, og varsling av enkeltvedtak om særskilt språkopplæring etter § 2-8. I EVS er det synliggjort at samarbeid med foreldre og elev er en del av oppmeldingsprosessen i forkant av henvisning til PPT, og i intervju ble det opplyst at elever og foreldre får informasjon om at det vil bli fattet enkeltvedtak om særskilt språkopplæring i et møte før vedtaket blir fattet. Det kom også fram i intervju at det blir benyttet tolk i møter som blir gjennomført i forkant av enkeltvedtak om særskilt språkopplæring. Etter Fylkesmannens vurdering betyr dette at foreldre får kjennskap til at skolen vil fatte et enkeltvedtak, og at de får rimelig tid til å uttale seg. Det vil da ikke være nødvendig å varsle skriftlig om at skolen vil fatte vedtak i saken.

Det er et rettslig krav at et enkeltvedtak skal inneholde begrunnelse for vedtaket ved å vise til hjemmelen. Gjesdal ungdomsskole har lagt fram ti vedtak om spesialundervisning for tilsynet, samt fire vedtak om særskilt språkopplæring³. Av disse går det fram at hjemmelen for vedtaket er henholdsvis § 5-1 og § 2-8 i opplæringsloven, og gjeldende paragraf er også sitert i alle vedtakene.

De neste kravene til begrunnelse er at den skal inneholde de faktiske forholdene som er lagt til grunn i enkeltvedtaket, og vise hvilke hensyn som er vektlagt. Ved enkeltvedtak om spesialundervisning kan det, dersom den sakkyndige vurderingen er klar og tydelig, være tilstrekkelig å vise til denne. For at dette kravet skal være oppfylt, må den tilfredsstillende

³ Fire av vedtakene etter § 5-1 er hentet fra trinnet som Fylkesmannen etterspurte vedtak fra, men skolen har også sendt seks vedtak fra et annet trinn. Det samme gjelder vedtakene om særskilt språkopplæring, jf. § 2-8. Av de fire vedtakene om særskilt språkopplæring som er lagt fram for tilsynet, er tre av dem hentet fra trinnet vi etterspurte vedtak fra. Vi har informert skolen om at vi i arbeidet med tilsynsrapporten tar utgangspunkt i vedtakene som vi etterspurte.

innholdsmessige kravene i opplæringsloven § 5-3 første og andre ledd. Vedtakene skolen har lagt fram for tilsynet viser til den sakkyndige vurderingen, og det siteres fra sakkyndig vurdering om årsaker til behov for spesialundervisning. Fylkesmannens oppfatning er at Gjesdal ungdomsskole har grunnlagt enkeltvedtakene om spesialundervisning.

For enkeltvedtak om særskilt språkopplæring gjelder de samme formelle kravene som for vedtak om spesialundervisning, bortsett fra kravet til sakkyndig vurdering. Kravet er i stedet at elevens norskkunnskap skal kartlegges før det blir fattet vedtak om særskilt språkopplæring. Skolen har lagt ved kartlegginger som er gjennomført før enkeltvedtakene ble fattet, men det er i enkeltvedtakene ikke vist til hvilke faktiske forhold, og hvilke hensyn som er lagt til grunn for vedtakene. Omfang og tilbud skal dessuten være grunnlagt ut fra resultatene i kartleggingene. Fylkesmannens vurdering er at Gjesdal ungdomsskole ikke har grunnlagt enkeltvedtakene om særskilt språkopplæring som gjelder for skoleåret 2015/2016.

De rettslige kravene viser at et enkeltvedtak skal inneholde informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og framgangsmåte ved klage. Vedtakene som skolen har lagt fram for tilsynet, både de som gjelder spesialundervisning og de som gjelder særskilt språkopplæring, inneholder slik informasjon. Et enkeltvedtak skal også inneholde informasjon om retten til å se sakens dokumenter. Verken enkeltvedtakene som gjelder spesialundervisning eller særskilt språkopplæring inneholder slik informasjon.

7.4 Fylkesmannens konklusjon

Gjesdal ungdomsskole

- tilfredsstillt kravet i forvaltningsloven § 16 om forhåndsvarsling av vedtak
- grunnlagte enkeltvedtak om spesialundervisning
- grunnlagte ikke enkeltvedtak om særskilt språkopplæring
- informerer om klageadgang, klagefrist, klageinstans og framgangsmåte i enkeltvedtakene
- informerer ikke om retten til å se sakens dokumenter i enkeltvedtak om spesialundervisning og særskilt språkopplæring

8. Enkeltvedtak om spesialundervisning

8.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Foreldre / elever over 15 år skal gi samtykke før det settes i gang utredning av behovet for spesialundervisning.

Skolen må hente inn samtykke fra foreldrene til elever under 15 år, før PPT foretar sakkyndig vurdering av behovet for spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-4. Elever som har fylt 15 år, skal selv gi samtykke i saker om spesialundervisning og om at foreldre skal orienteres

(forutsatt at de er samtykkekompetente). Dersom foreldrene/eleven selv har bedt om spesialundervisning, ligger samtykket implisitt i søknaden.

Foreldrene/eleven skal ha mulighet til å uttale seg om innholdet i en sakkyndig vurdering før enkeltvedtaket fattes.

Foreldrene har rett til å gjøre seg kjent med innholdet i den sakkyndige vurderingen og til å uttale seg før skolen fatter et enkeltvedtak, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen kan gi begrensinger i denne retten, jf. forvaltningsloven § 19 og reglene om taushetsplikt. Skolen og PPT har ansvar for at samarbeidet med eleven og foreldrene blir ivaretatt på en god måte på de ulike trinnene i prosessen. Foreldrene må få se den sakkyndige vurderingen og få rimelig tid til å uttale seg om innholdet.

Elever som etter sakkyndig vurdering har behov for spesialundervisning, skal ha et enkeltvedtak.

Etter den sakkyndige vurderingen må skolen fatte et vedtak. Dette gjelder både dersom skolen innvilger spesialundervisning og dersom skolen ikke innvilger dette. Kravet om enkeltvedtak gjelder både når PPT anbefalte spesialundervisning og når de ikke anbefalte dette. En avgjørelse om spesialundervisning gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Avvik fra en sakkyndig vurdering skal begrunnes i enkeltvedtaket.

Dersom skolens vedtak avviker fra den sakkyndige vurderingen, må skolen begrunne dette. Begrunnelsen skal vise hvorfor eleven likevel får et opplæringstilbud som oppfyller elevens rett til spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-3. Skolen må få klart frem hva avviket består i, og hva opplæringstilbudet innebærer for eleven. Begrunnelsen må være slik at foreldrene forstår hvilke vurderinger som ligger til grunn for at skolen ikke følger tilrådingen i den sakkyndige vurderingen.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om omfang, innhold og organisering spesialundervisningen skal ha, og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

Den sakkyndige vurderingen skal ta stilling til hva som gir et forsvarlig opplæringstilbud, ta stilling til innholdet i opplæringen og gjøre rede for andre særlige forhold som er viktig for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-3. Skolens vedtak om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen. Enkeltvedtaket må vise antall timer med spesialundervisning, hvilke fag og områder spesialundervisningen skal dekke, om det skal være avvik fra LK06, hvordan undervisningen skal organiseres, og hvilken kompetanse personalet skal ha.

8.2 Fylkesmannens undersøkelser

Gjesdal ungdomsskole har lagt fram sakkyndige vurderinger, individuelle opplæringsplaner og enkeltvedtak for elever på to årstrinn, men Fylkesmannen vurderer den etterspurte dokumentasjonen for de fire elevene på det aktuelle årstrinnet. Dokumentasjon og intervju danner grunnlaget for Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner.

8.3 Fylkesmannens vurderinger

Av de rettslige kravene går det fram at foreldre skal gi samtykke før det blir satt i gang utredning av behov for spesialundervisning. Det går også fram av kravene at elever over 15 år

selv skal gi samtykke i saker som gjelder spesialundervisning. Foreldre eller eleven skal også ha mulighet til å uttale seg om innholdet i en sakkyndig vurdering før enkeltvedtak blir fattet.

Gjesdal ungdomsskole har lagt fram et henvisningsskjema for tilsynet. Skjemaet viser at foreldre må skrive under på en samtykkeerklæring før henvisningen blir sendt til PPT. Etter Fylkesmannens vurdering sikrer dette at foreldre gir sitt samtykke før det blir satt i gang utredning av behov for spesialundervisning. Skjemaet sikrer derimot ikke at elever over 15 år får mulighet til å gi slikt samtykke. Dette blir bekreftet i intervju.

EVS viser at foreldre blir informert om innholdet i sakkyndig vurdering, og at de er med i drøftinger med skolen om innholdet. I *Sjekkliste hovedvekt på spes.ped.* er det beskrevet at lærer bør være i dialog med foreldre om tilretteleggingstiltak før oppmelding. Dokumenter og EVS viser at skolen har en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at foreldre får anledning til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen før enkeltvedtaket blir fattet.

Skolen må fatte vedtak etter at den sakkyndige vurderingen er utarbeidet. Vedtakene Gjesdal ungdomsskole har lagt fram for tilsynet, viser at enkeltvedtak blir fattet etter at sakkyndig vurdering er utarbeidet.

Det er et rettslig krav at avvik fra sakkyndig vurdering skal grunngis i enkeltvedtaket. I tre av de fire enkeltvedtakene fra det aktuelle årstrinnet Gjesdal ungdomsskole har lagt fram for tilsynet, er det oppgitt at det er avvik fra sakkyndig vurdering. Avvikene er ikke grunnlagt. Enkeltvedtakene begrunnes med at de bygger på *elevens behov, og følgende grunnlagsdokument: Sakkyndig vurdering fra PPT.*

Et enkeltvedtak skal inneholde opplysninger om omfang, innhold og organisering av spesialundervisningen, samt kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

I tilsynet vurderer Fylkesmannen, som tidligere nevnt, fire enkeltvedtak om spesialundervisning. For enkeltvedtakene er det lagt fram tilhørende sakkyndige vurderinger og individuelle opplæringsplaner. Enkeltvedtakene viser til sakkyndig vurdering. De er kortfattede når det gjelder opplysninger om omfang og kompetansekrav, mens det som står om innhold og organisering er utydelig og lite konkret.

Enkeltvedtakene inneholder opplysninger om hvor mange årstimer spesialundervisning den enkelte elev skal ha, og det blir angitt hvor mange timer spesialundervisning den enkelte elev skal ha per uke. Omfang i tid skal som hovedregel være i klokketimer, det vil si i samsvar med tidsenhetene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. I de sakkyndige vurderingene blir omfanget oppgitt i klokketimer, mens det i enkeltvedtakene blir vist til skoletimer à 45 minutter. Det innebærer at avviket mellom anbefalingen i sakkyndig vurdering og enkeltvedtaket i tre av de fire tilfellene er større enn det man får inntrykk av i enkeltvedtaket.

Når det gjelder innholdet i spesialundervisningen, er det ikke angitt hvilke fag den enkelte elev skal ha spesialundervisning i. Enkeltvedtakene tar i hovedsak utgangspunkt i utvikling av sosial kompetanse (tilhørighet til klasse, trygge relasjoner). I et enkeltvedtak blir det kommentert at eleven arbeider med kompetansemål fra et lavere trinn, men det blir ikke spesifisert om det gjelder i samtlige fag eller bare noen fag. Omfanget av

spesialundervisningen blir oppgitt i form av samlet timetall for henholdsvis pedagog og assistent, men det spesifiseres ikke hvordan timene skal fordeles på de ulike fagene. Fylkesmannens vurdering er at enkeltvedtakene fra Gjesdal ungdomsskole ikke er klare og tydelige når det gjelder innholdet i opplæringen.

Enkeltvedtak om spesialundervisning skal også si noe om organiseringen av opplæringen, og om kompetansen som er nødvendig i spesialundervisningen. Fylkesmannens vurdering er at siden enkeltvedtakene skolen har lagt fram for tilsynet ikke viser hvordan spesialundervisningen blir fordelt på fag, er det ikke klart hvordan opplæringen blir organisert. Det går fram av enkeltvedtakene hvilken kompetanse som er nødvendig for å gjennomføre spesialundervisningen.

8.4 Fylkesmannens konklusjon

Gjesdal ungdomsskole

- sikrer at foreldre gir samtykke før det blir satt i gang utredning av behov for spesialundervisning
- sikrer ikke at elever over 15 år gir samtykke til utredning av behov for spesialundervisning
- har en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at foreldre får anledning til å uttale seg før enkeltvedtaket fattes
- fatter enkeltvedtak etter at sakkyndig vurdering er utarbeidet
- grunngir ikke avvik fra sakkyndig vurdering i enkeltvedtak
- sikrer ikke at enkeltvedtakene er klare og tydelige når det gjelder omfang, innhold og organisering
- sikrer at enkeltvedtakene inneholder informasjon om hvilken kompetanse som er nødvendig for gjennomføringen av spesialundervisningen

9. Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring

9.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven disse kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Elever som har rett til særskilt språkopplæring, skal ha et enkeltvedtak.

Elever med annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge ordinær opplæring i skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må sørge for å kartlegge norskferdigheter før skolen vedtar særskilt språkopplæring. En avgjørelse om særskilt språkopplæring gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om omfanget av opplæringen, hvilke læreplaner eleven skal følge og organiseringen av opplæringen.

Eleven skal kartlegges før vedtak om særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Kartleggingen vil danne grunnlag for å vurdere behovet for språkopplæring og for å kunne ta stilling til omfanget (antall timer og varighet), for kobling mot ordinær opplæring og eventuelt behovet for tospråklig opplæring i fag eller morsmålsopplæring.

Skoleeier må også ta stilling til hvilken læreplan eleven skal benytte: læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter, eller ordinær læreplan i norsk. Skolen skal bruke en egen læreplan for morsmålsopplæring for elever som får slik opplæring.

Organiseringen må gå klart frem av vedtaket. Kommunen kan organisere tilbudet om særskilt språkopplæring i egne grupper for nyankomne elever i inntil to år, jf. opplæringsloven § 2-8. Vedtak kan bare gjøres for ett år om gangen. Det er en forutsetning at skolen vurderer at egne grupper er det beste for eleven. Denne vurderingen må komme frem av vedtaket. I vedtaket kan skolen også gjøre avvik fra læreplanverket.

Det skal fattes enkeltvedtak om opphør av særskilt språkopplæring dersom skolen ikke har gjort tidsavgrensninger i enkeltvedtaket, eller skolen ønsker å overføre eleven til ordinær opplæring før tidsperioden i enkeltvedtaket er over.

Dersom skolen i enkeltvedtaket om særskilt språkopplæring gjør en tidsavgrensning av opplæringen (f.eks. for ett skoleår), er det ikke nødvendig å fatte nytt vedtak om opphør av særskilt språkopplæring etter at denne perioden (vedtaksperioden) er over. Eleven skal da etter utløpet av tidsperioden følge ordinær opplæring i alle fag dersom skolen ikke fatter nytt vedtak om ytterligere særskilt opplæring. Skolen må kartlegge elever som får særskilt språkopplæring, underveis i opplæringen, jf. opplæringsloven § 2-8, for å vurdere om elevene har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge ordinær opplæring på skolen.

9.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannens dokumentasjonsgrunnlag er svar i EVS fra rektor, tre enkeltvedtak om særskilt språkopplæring og svar fra intervju.

9.3 Fylkesmannens vurderinger

To av vedtakene om særskilt språkopplæring gjelder for skoleåret 2015/2016, mens det tredje gjelder skoleåret 2014/2015. Eleven som har et vedtak som ikke gjelder i 2016, er fortsatt elev ved Gjesdal ungdomsskole, og i intervju kom det fram at eleven har særskilt språkopplæring. Fylkesmannens vurdering er at skolen ikke i alle tilfeller fatter enkeltvedtak om særskilt språkopplæring for elever som har rett til dette.

De tre vedtakene som er lagt fram for tilsynet har angitt omfang. Det står ikke noe om hvilken læreplan elevene skal følge i de to vedtakene som gjelder inneværende skoleår. Vedtaket fra forrige skoleår gir informasjon om at det dreier seg om «grunnleggende norsk». Hvordan dette tilbudet er organisert er beskrevet på følgende måte: *Undervisningen er organisert i grupper på flere elever på tilnærmet samme nivå.* Dette medfører at det kan være problematisk å få et bilde av det helhetlige opplæringstilbudet elevene skal ha. Timene som skal gå til særskilt norskopplæring overstiger i to av tilfellene timetallet i faget norsk, og vil

derfor sannsynligvis gå ut over opplæring og vurdering i andre fag. Slike eventuelle avvik fra timefordelingen, eller fritak fra vurderingskravet i andre fag, omtales ikke i enkeltvedtakene. I intervju kom det fram at disse elevene får såkalt *begrepstrening*, men uten at dette kommenteres i enkeltvedtakene. Begrepsopplæringen som elever med rett til særskilt språkopplæring får, blir gitt i klasserommet av den enkelte faglærer, og er dermed ikke en del av tilbudet som omtales i enkeltvedtaket.

I intervju kom det fram at Gjesdal ungdomsskole ikke tilbyr tospråklig fagopplæring og/eller morsmålsopplæring til elever som har rett til dette. Grunnene som oppgis er økonomi og at skolen opplever at det er vanskelig å få tak i riktig kompetanse.

Det går fram av enkeltvedtakene om særskilt språkopplæring at de er fattet for en avgrenset periode. Dersom skolen, med bakgrunn i kartlegging underveis i opplæringen ønsker å overføre eleven til ordinær opplæring før vedtaksperioden er over, må skolen fatte vedtak om opphør av særskilt språkopplæring. Fylkesmannen kan ikke se at det har kommet fram opplysninger i tilsynet som tyder på at dette har vært en aktuell problemstilling innværende skoleår.

9.4 Fylkesmannens konklusjon

Gjesdal ungdomsskole

- sikrer ikke at det fattes enkeltvedtak om særskilt språkopplæring for elever som har rett til slik opplæring
- sikrer at enkeltvedtakene beskriver omfang, men ikke organisering eller hvilken læreplan som skal brukes
- sikrer ikke at det blir vurdert om elever kan ha rett til tospråklig fagopplæring og/eller morsmålsopplæring

10. Frist for retting av lovbrudd

Fylkesmannen har i kapitlene 3 til og med 9 konstatert lovbrudd. I denne tilsynsrapporten får Gjesdal kommune frist til å rette lovbruddene, jf. kommuneloven § 60d. Frist for retting er **25.11.16**. Kommunen må innen fristen sende Fylkesmannen en erklæring om at de ulovlige forholdene er rettet, og en redegjørelse med tilhørende dokumentasjon som viser hvordan lovbruddene er rettet.

Dersom lovbruddene ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak, og kommunen har klagerett på vedtaket, jf. forvaltningsloven kapittel VI. Utdanningsdirektoratet er klageinstans. Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløpet av rettefristen i denne rapporten:

Del A:

Skolens arbeid med opplæring i fag

1. Gjesdal kommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplaner ved Gjesdal ungdomsskole oppfyller kravene til opplæringsloven §2-3 jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-1 og 1-3.

Gjesdal kommune må i denne forbindelse se til at

- a. rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte faget
 - b. rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen, og hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse
 - c. rektor sikrer at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet
2. Gjesdal kommune må sørge for at arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Gjesdal ungdomsskole er i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Gjesdal kommune må i denne forbindelse se til at

- a. innholdet i IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen
- b. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP er samordnet med klassens planer

Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

3. Gjesdal kommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Gjesdal ungdomsskole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13.

Gjesdal kommune må i denne forbindelse se til at

- a. lærerne veileder elevene om hvilke kompetansemål fra LK06/mål i IOP som opplæringen er knyttet til
- b. lærerne veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i det enkelte faget
- c. lærerne gir elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer i fagene
- d. lærerne veileder elevene om hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i det enkelte faget
- e. lærerne sørger for å involvere elevene i vurderingen av eget læringsarbeid
- f. elevene får halvårsvurdering uten karakter midt i opplæringsperioden i alle fag, og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet

- g. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevens kompetanse i fagene, og gir veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin

Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

- 4. Gjesdal kommune må sørge for at Gjesdal ungdomsskole sikrer at den enkelte elevs utbytte av opplæringen blir systematisk vurdert og fulgt opp, jf. opplæringsloven §§ 1-3, 5-1, 5-4 og 5-5 og forskrift til opplæringsloven § 3-11.

Gjesdal kommune må i denne forbindelse se til at

- a. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.
- b. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, gjennomføres vurdering av arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø

Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

- 5. Gjesdal kommune må sørge for at Gjesdal ungdomsskole sikrer at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8.

Gjesdal kommune må i denne forbindelse se til at

- a. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om eleven har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring når eleven har behov for særskilt norskopplæring
- b. norskferdighetene til elever med vedtak om særskilt språkopplæring blir kartlagt underveis i opplæringen

Del B:

Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak

- 6. Gjesdal kommune må sørge for at saksbehandlingen ved Gjesdal ungdomsskole oppfyller forvaltningslovens krav til enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven §§ 24, 25 og 27.

Gjesdal kommune må i denne forbindelse se til at

- a. enkeltvedtak om særskilt språkopplæring inneholder en begrunnelse som viser til faktiske forhold som er lagt til grunn og hvilke hensyn som er vektlagt
- b. alle enkeltvedtak inneholder informasjon om retten til å se sakens dokumenter

Enkeltvedtak om spesialundervisning

7. Gjesdal kommune må sørge for at Gjesdal ungdomsskole ved behov for spesialundervisning oppfyller opplæringsloven §§ 5-3 og 5-4, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Gjesdal kommune må i denne forbindelse se til at

- a. skolen innhenter samtykke fra elever over 15 år før det igangsettes utredning av behovet for spesialundervisning
- b. enkeltvedtak om spesialundervisning inneholder begrunnelse for eventuelle avvik fra sakkyndig vurdering
- c. enkeltvedtaket er klart og tydelig når det gjelder opplysninger om
 - antall timer spesialundervisning
 - fag/områder og om eventuelle avvik fra LK06 i spesialundervisningen
 - organisering av spesialundervisningen

Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring

8. Gjesdal kommune må sørge for at Gjesdal ungdomsskole ved behov for og opphør av behov for særskilt språkopplæring oppfyller forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V og opplæringsloven § 2-8.

Gjesdal kommune må i denne forbindelse se til at

- a. det fattes enkeltvedtak for elever som har rett til særskilt språkopplæring
- b. enkeltvedtaket inneholder opplysninger om antall timer særskilt språkopplæring, hvilken læreplan eleven skal følge og organisering av den særskilte språkopplæringen, herunder om opplæringen skal foregå på annen skole

Stavanger 21.06.16

Hjalmar Arnø
tilsynsleder

Gro Sevheim
rådgiver

Sturle Holmen
rådgiver

Vedlegg: Oversikt over innsendt dokumentasjon

Oversikt over innsendt dokumentasjon:

Skoleeiers kvalitetssikringssystem 2011-2015
Kommunal veileder – elever fra språklige minoriteter 2016-2020
Sakkyndige vurderinger, enkeltvedtak om spesialundervisning, og individuelle opplæringsplaner
Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring
Fagrapport engelsk
It`s a mystery to me, periodic plan
Kapittel 1: tall og algebra, uke 38-43
Målinger og beregninger – kapittel 5
Jødedom (kompetansemål)
Fagrapport andre fremmedspråk
Rutiner for arbeid med spesiell tilrettelegging ved GUS
Årshjul for spesialundervisningen
Melding til Ressursteamet
Melding til Spespedteamet
Pedagogisk rapport
Tilbakemelding fra Ressursteamet/Spespedteam
Sjekkliste hovedvekt på spes.ped.
Sjekkliste hovedvekt på sosialpedagogisk tilrettelegging
E-post fra PPT om trefftid på Gjesdal ungdomsskole
Ressursnotat
Henvisning til pedagogisk-psykologisk tjeneste (mal)
Skjema for registrering av barneopplysninger
Periodeplan (Språk i rørsle)
Terminprøve i matematikk
Skriftlige halvårsvurderinger
Årshjul for språkstasjonen
Kartleggingsprøver norsk
Resultater fra kartlegging høst 2015
Kartleggingsprøve for flerspråklige elever
Kartlegging av fremmedspråk
Kartleggeren lærer – brukerveiledning
Kartleggingsmateriell – språkkompetanse i grunnleggende norsk
Elevens profil
Tirsdagstid – vår 2016
Halvårsplan fransk vår 2016
Periodeplan norsk 8
Periodeplan norsk 9
Norsklekse veke 37
Fordypningsoppgåve i forfatterskap eller litterær sjanger
Vurderingskriterier for fordypningsoppgave

Vekeplan 9.trinn
VFL engelsk
Mal *Two stars and a wish*
Plan for kroppsøving våren 2016
Kroppsøving GUS – retningslinjer for faget
Kroppsøving GUS vurderingsskjema
Halvårsplan fag 10.trinn våren 2016
Oversikt engelsk høst 2015
Periodeplan samfunnsfag
Egenvurdering: Det moderne Norge
Gruppearbeid: Den franske revolusjonen
Vurdering: Den franske revolusjon
Periodeplan engelsk
Mini talk about one of the states in the USA
Evaluation form to mini-talk
VFL: Stasjonstrening i glassgården
Vekeplan 9.trinn
Halvårsplan matematikk 9.trinn høst -15
Timeplaner